Ankenævnet for Forsikring

912/13

Den 2. april 2013 blev i sag nr. 81.661:

xxxxxx xxxxxx
xxxxxxxxxx x x
xxxx xxxxxxxxxx

mod

Trekroner Forsikring A/S
Gl. Kongevej 60
1790 København V

afsagt

k e n d e l s e :

Forsikringstageren har husejerforsikring i Trekroner Forsikring A/S. Han klager over selskabets afvisning af at yde forsikringsdækning for anmeldte pludselige skader på den forsikrede ejendom.

Klageren har anmeldt, at der i forbindelse med kommunal kloakering i vejen ud for den forsikrede ejendom var rystelser fra entreprenørens maskiner mv., der medførte, at der opstod adskillige store revner i klagerens syldstensfundamenterede hus. Han har tillige anmeldt sit krav over for Codan Forsikring A/S, der har tegnet erhvervsansvarsforsikring for entreprenøren.

Selskabet har afvist at yde forsikringsdækning med henvisning til, at der er tale om sætningsrevner, og at der ikke er påvist årsagssammenhæng mellem revnerne og udførelsen af kloakentreprisen, eller påvist, at skaderne er opstået på et tidspunkt og ikke over tid. Der er derfor ikke tale om pludselige skader i forsikringsbetingelsernes forstand. Endvidere har Codan forsikring A/S afvist, at skaderne er omfattet af entreprenørens ansvarsforsikring.

Til brug for sagen mellem klageren og entreprenøren m.fl. er der udarbejdet en syn- og skønserklæring af 3/8 2012. Af erklæringen fremgår bl.a.:

2. 81.661

"**Skønsrekvirentens spørgsmål:**

Spørgsmål 1:
Skønsmanden bedes beskrive ejendommens fundament og oplyse, hvorvidt et sådan fundament er særligt påvirkeligt for rystelser.

Besvarelse af spørgsmål 1:
Huset er opført på fundamentet af syltsten, der traditionelt ikke er ført til frostfri dybde (90 cm under terræn) og derfor ikke sikret mod frost, rystelser eller opstigende grundfugt.

Det er oplyst, at syltstenene er ført ca. 60-65 cm under terræn og vil derfor være særligt udsatte for rystelser mv.

Spørgsmål 2:
Skønsmanden bedes oplyse, hvorvidt ejendommen har revner i ydermuren, i indre vægge, i fundament og skorsten.

Besvarelse af spørgsmål 2:
Der er konstateret adskillige revner i facademurene, jfr. vedlagte skitser hvoraf det fremgår, at der er revnedannelser i alle facader undtagen gavlen mod vej.

I de indvendige vægge er der i forbindelse med kloaksepareringen blevet beskadiget nogle vægge omkring skorstenen i stuen, som nu er helt fjernet.

I fundamentet ses revner imellem syltstenene primært i facaden til højre for vindfanget.
Den skorsten der bruges til oliefyret, midt på facaden mod på tagfladen mod nordøst, fremtræder med defekte fuger primært i de øverste 3-4 skifter. Samtidig ses, at tilfugning af zinkindskud på skorstenen mangler, men det skønnes at denne tilfugning altid har manglet.

Spørgsmål 3:
Såfremt skønsmanden besvarer spørgsmål 2 bekræftende, bedes skønsmanden oplyse antal revner, disses længde og bredde samt om muligt tidsbestemme revnernes opståen til før eller efter marts 2011.

Besvarelse af spørgsmål 3:
På vedlagte skitser fremgår de revner, der blev forevist under skønsforretningen som nye revner i forbindelse med kloakarbejderne i vejen.

Sammenholdt med de fremsendte CD-rom fra begge advokater stemmer dette billede godt overens med de skader der er blevet konstateret inden og efter kloaksepareringen.

De fleste af de konstaterede revner er ganske hårfine men enkelte er lidt større. Dog skønnes ingen revner at være større end max. i mm.

Stedvist ses, udfald af fugemørtel i forbindelse med revnernes opståen, hvorfor disse ser større ud end de i virkeligheden er.

Alle de fuger, der fremgår af de 2 skitser skønnes at være nyere og opstået omkring marts 2011 og især efter.
Ved genbesigtigelsen kunne det konstateres, at revnerne i gavlen mod vest havde udviklet sig.

Spørgsmål 4:

Såfremt spørgsmål 2 besvares bekræftende bedes skønsmanden oplyse, hvorvidt de konstaterede revner helt eller delvist kan være frembragt, ved påvirkning fra den udførte separate kloakering i vejen ...

Besvarelse af spørgsmål 4:
Ja, umiddelbart i forbindelse med udførelse af separeringen af kloakken opstod der flere skader i bygningen bl.a revnede det klinkebelagte betongulv i køkkenet, murede skillevægge ved og omkring skorsten i stue styrtede delvist ned (var dog fjernet helt ved besigtigelsen).

Ud fra tegningsmaterialet så er de nye kloakledninger lagt i 3,5 - 4,0 m's dybde og der blev da også taget behørig hensyn til denne ældre ejendom idet kloakføringen blev ændret ud for denne. Da der efterfølgende er foretaget opretning af den udførte asfaltbelægning ud for ejendommen, kan dette skyldes, at vejkassen ikke er opbygget korrekt. Det har ikke umiddelbart været muligt at konstatere hvordan denne er opbygget ud fra de fremlagte dokumenter.

Dette giver sig også udslag i, at der til stadighed opstår rystelser i bygningen ved tung belastning på vejen.

Spørgsmål 5:

Såfremt spørgsmål 4 besvares bekræftende bedes skønsmanden oplyse, hvorledes de konstaterede revnedannelser kan udbedres og prisen herfor.

Besvarelse af spørgsmål 5:
Hvis der ikke bliver foretaget retablering af vejkassen med egnede materialer vil det umiddelbart ikke kunne lade sig gøre at sikre ejendommen på en forsvarlig måde.

Det kan i den forbindelse oplyses at en lastvogn med et tryk på 11,5 t på bagakslen har næsten lige så stor nedbrydende virkning, som ca. 70.000 personbiler med et akseltryk på 0,7 t. Det er oplyst at der er relativ meget tung trafik ud for [klagerens bopæl]

Det vil være nødvendigt at foretage en etapevis understøbning af fundamenterne, så disse fikseres og føres til frostfri dybde.

Herefter vil det være nødvendigt at foretage en udfræsning i de vandrette fuger, hvor revnerne er og indlægge stykker af rustfrit rundjern i grus og cement. Efterfølgende fuges og vægge mv. kalkes.

Gulvkonstruktionen er opbygget med et betonlag udlagt direkte på terræn. Her vil det være forbundet med vanskelighed at foretage retablering af de opståede revner, da dette kun vil lade sig gøre partielt. Fliser kan ikke fremskaffes igen, hvorfor der skal udlægges nye klinker på hele køkkengulvet.

Understøbning af fundamenter vil andrage	*250.000,- excl. moms.*
Facade-retablering	*75.000,- excl. moms.*
Indv. arb. ved vægge og gulv mv.	*100.000,- excl. moms.*

I ovennævnte beløb er ikke medregnet ændring af opfyldningen af vejkassen, som skønnes at andrage ca. kr. 1.000.000,- excl. moms. afhængig af, hvor meget det vil være påkrævet at omlægge.

Skønsindstævntes spørgsmål: Spørgsmål A:

Skønsmanden bedes beskrive hovedhusets generelle tilstand, herunder standen af dets fundament, konstruktion og facader, og oplyse, hvorvidt huset er særligt påvirkeligt for rystelser, vand, frost eller andet vejrlig.

Besvarelse af spørgsmål A:

Ejendommen er opført i 1880 af de på dette tidspunkt almindeligt anvendte bygningsmaterialer ved opførelse af landejendomme.

Fundamentet består af syltsten og der henvises til besvarelsen af spørgsmål 1.

Ydervægge er massive og efterfølgende isoleret indvendigt, ligesom 1.salen er udnyttet til beboelse.

Der er nyere vinduer mv. men ejendommen fremtræder i en ringe men brugbar stand idet alderen tages i betragtning.

Det skal i den forbindelse erindres, at bygningen har stået upåvirket i 140 år uden at der er opstået væsentlige fejl eller mangler. Det er først i forbindelse med separeringen af kloakken, at problemerne er opstået.

Spørgsmål B:

Såfremt spørgsmål 2 besvares bekræftende, bedes skønsmanden oplyse, om revnerne findes at være forårsaget af kloaksepareringen eller om revnedannelserne i det væsentligste er forårsaget af andre forhold, der er kloaksepareringen uvedkommende.

Skønsmanden bedes begrunde sit svar samt om muligt angive graden af sandsynlighed.

Besvarelse af spørgsmål B:

Som tidligere nævnt så har bygningen stået i 140 år uden at der har været problemer der har nedsat brugsværdien, så det skønnes at de opståede problemer direkte kan henføres til kloaksepareringen.

I første omgang blev bygningen udsat for kraftige, men kortvarige rystelser under separeringen, men efterfølgende er bygningen udsat for vedvarende rystelser fra undergrunden, grundet den tunge trafik.

Spørgsmål C:

Skønsmanden bedes oplyse, om kloaksepareringen er udført fagmæssigt korrekt.

Besvarelse af spørgsmål C:

5. 81.661

Nej, det skønnes at opfyldningen af vejkassen ikke er udført forskriftsmæssigt, hvorfor der til stadighed kan konstateres kraftige rystelser i bygningen, når tung trafik passerer ejendommen.

At der efterfølgende er foretaget opretning af asfaltbelægningen tyder da også på, at opfyldningsarbejdet ikke er udført forskriftsmæssigt."

Ved brev af 10/9 2012 til nævnet har selskabet hertil bl.a. anført:

"Vi anerkender modtagelsen af jeres brev af 17. august bilagt skønserklæring.

Forinden vi fremkommer med vores kommentarer hertil, ønsker vi at foretage genbesigtigelse af ejendommen.

Vi skal dog allerede nu gøre opmærksom på, at understøbning af fundamenter ikke er en udbedring af en skade, men udgør en forbedring af den eksisterende bygningskonstruktion. Udgiften relateret hertil er således ikke omfattet af husforsikringen.

I brev dateret 26/9 2012 og modtaget i nævnet den 3/10 2012 har klageren hertil bl.a. anført:

"Under henvisning til do. ref. kan det oplyses, at vi mener en genbesigtigelse af ejendommen er unødvendig og må anses som chikane (vi bor ni (9) personer på ejendommen som alle skal ud ved besigtigelse).

Ejendommen er gennemgået og skader dokumenteret ved syn og skøn udført af… Rådg. Ingeniør ...

Det skal samtidig nævnes at trekroners taksator har besigtiget ejendommen tre (3) gange.

Vi er af den overbevisning at sagen kan behandles med nuværende oplysninger og mener at en genbesigtigelse kun har til funktion, at trække sagen i langdrag.

Med hensyns til trekroners bemærkning om at understøbning af fundament vil være en forbedring af eksisterende hus, er ikke af samme mening idet, det er en nødvendig udbedring for at stoppe skaden, med ref. skønserklæring.

Til oplysning skal det nævnes at trekroner har opsagt forsikringsforholdet pr. 05. okt. 2012.
Det skal bemærkes at ejendommen er uden ordentlig varmekilde grundet skaden og forsikringen ønsker ikke at finde en løsning på genhusning."

Ved brev af 17/10 til nævnet bemærkede selskabet bl.a.:

"Vi anerkender modtagelsen af jeres brev af 11. oktober bilagt kopi af forsikringstagerens brev af 26. september.

I kommentar hertil skal vi oplyse, at vi havde indgået aftale med forsikringstageren om besigtigelse af ejendommen d. 2. oktober. Besigtigelsen havde til formål dels at lokalisere de revner, som forsikringstageren ønsker at anmelde over nærværende husforsikring, dels at vurdere hvorvidt disse revner kan anses for forårsaget af de arbejder, der blev udført i vejen ud for forsikringstagerens ejendom.

Vi havde anmodet prof. … om at deltage i besigtigelsen med henblik på at få en uvildig vurdering af de anmeldte revner. Forsikringstageren var orienteret om … deltagelse i besigtigelsen, jf. bilag ...

D. 1. oktober bliver vi imidlertid kontaktet telefonisk af forsikringstageren, der som vilkår for besigtigelsen oplyser, dels at der ikke må optages fotos, dels at der vil være en repræsentant fra pressen til stede.

Vi oplyste i mail samme dag, at vi ikke kunne acceptere disse vilkår, og bad forsikringstageren bekræfte, at der kunne optages fotos, og at besigtigelsen kunne finde sted uforstyrret. Idet forsikringstageren ikke bekræftede dette, blev besigtigelsen aflyst, jf. bilag ...

Trekroner har ikke været medinddraget i den isolerede bevisoptagelse, der har fundet sted, og vi finder ikke, at skønserklæringen kan lægges til grund ved vurderingen af, hvorvidt der er tale om skader omfattet af nærværende husforsikring, og i bekræftende fald i hvilket omfang.

Vi har derfor bedt prof. … om at udarbejde en rapport på grundlag af det fotomateriale, vi har modtaget fra forsikringstagerens advokat.

Vi har ligeledes bedt ham vurdere det nu anmeldte forhold vedrørende varmekilden, hvilket ikke tidligere har været gjort gældende."

I brev af 4/12 2012 til nævnet har selskabet herefter bl.a. anført:

"Vi har nu modtaget rapport fra prof. …, og skal i det hele henvise til indholdet heraf.

Vi finder dog anledning til at fremhæve afsnit 2.3, hvori ejendommens generelle tilstand samt konstruktive ændringer er beskrevet.

Endvidere skal vi fremhæve afsnit 3, hvori beskrives, hvad der efter … vurdering er årsag til revnerne. Det anføres i samme afsnit, at der ikke er rapporteret skader på østgavlen, der ligger 5-7 meter fra kloakeringsarbejdet, mens de fleste skader observeret af skønsmanden findes på vestgavlen, der ligger 26,5 m fra det nærmeste arbejde i vejen. Det anføres endvidere - som omtalt i bilag … til begæring om isoleret bevisoptagelse - at skadelidte har modsat sig, at der blev opsat vibrationsmåler under udførelsen af kloakeringsarbejdet.

Endelig skal vi fremhæve konklusionen i afsnit 4.

På dette grundlag finder vi det ikke godtgjort, at nogen af de registrerede revner er forårsaget af en dækningsberettigende forsikringsbegivenhed, men at de må tilskrives ejendommens alder, vedligeholdelsestilstand, og konstruktion i kombination med de konstruktive ændringer, der er foretaget i ejendommen.

Vi skal dog rent kulancemæssigt erklære os indforstået med at udbetale et beløb på 5.000 kr. til dækning af malearbejder - beløbet inkluderer renter."

Af den af selskabet indhentede rapport fremgår bl.a.:

"Generelle forhold vedr. ejendommen …

2.1 Fundering og primært grundvandsspejl

Ejendommen er ca. 140 år gammel (opført ca. 1880) med et stuehus med 8 værelser på i alt 164 m^2. Ejendomsværdien for stuehuset var i 2011 på kr. 794.600.

Det er oplyst (jf. Skønserklæringen), at huset er funderet på syldsten i en dybde på 0,60 á 0,65 m under terræn, dvs. væsentlig over frostfri dybde, men med stor sandsynlighed ført til fast moræneler.

I området ved ejendommen … er det primære grundvandspotentiale i ca. kote 6,0 m DVR90 og terræn i ca. kote 11,1 m DVR90. Boringer i området viser, at der overvejende findes moræneler fra terræn (flydejordspræget i toppen) i mægtigheder op til 18 m. Under leret findes smeltevandssand.

Dette generelle billede bekræftes af boringerne for kloakering og kloakrenovering i 'Orienterende geoteknisk undersøgelse' udført for … Forsyning, dateret 2009-09-22. Boring B51.3 der er udført i vejen ca 10 m fra skel nord for …, viser terræn (vej) i kote 11,20 og en tør boring (udført til kote 8,20 m DVR90). Udgravningskoten til den nærmest liggende kloakledning er kote 6,78 m DVR90.

Billeder fra kloakudgravningen (ultimo marts/april 2011) bekræfter, at et eventuelt sekundært grundvandsspejl er under udgravningens bund (se Figur … og Figur …). Det ses af billederne fra udgravningen til kloak, at disse er udført i gravekasse (Figur …), og at kloaktraceet er ført så lang væk fra ejendommen … som muligt, idet traceet er ført længere mod nordøst (modsat side af vejen) ved passage af ejendommen som vist på Figur ...

På baggrund af det udleverede materiale, er det … opfattelse, at gravearbejdet er udført så skånsomt som muligt i relation til ejendommen ...

Det anses for udelukket at kloakeringsarbejdet har sænket grundvandsspejlet, der er mere end en meter under dybeste udgravningsniveau ved og omkring ejendommen.

2.2 Sekundært vandspejl i relation til funderingen

Det anses for givet, at huset er funderet på syldsten i moræneler (0,60 á 0,65 m), men over frostfri dybde (min. 0,90 m for en fritliggende ejendom).

Ved tilførsel af vand kan det sekundære vandspejl stige over det primære, da der i moræneleret kan være sprækker og sand-/siltlommer eller -striber. Da funderingen er over frostfri dybde kan opfrysning af vandet medføre bevægelser i fundamentet, der typisk vil give revner i det overliggende murværk.

Som vist på Figur … er der fri adgang til vandnedsivning langs fundamentet. På sydvest siden er nedløbsrøret ført direkte til belægning mens nedløbet på vestgavlen er ført til to store vandbeholdere. Det er uklart om der er lavet en overløbssikring, eller vandet direkte løber ned ved gavlen i tilfælde af større regnvejr eller fyldte tanke.

Da der er og var revner mellem syldstenene (se Figur …) vil vand trænge ned i og under fundamentet og klart udgøre en risiko i relation til revnedannelser i det ovenliggende murværk. Huset er pudset undtagen på vestgavlen, hvor revner direkte kunne observeres forud for kloakarbejdets start (Figur …).

2.3 Ejendommens generelle stand

I skønserklæringen (2012-08-03) angives der, at:

'Der er nyere vinduer mv. men ejendommen fremtræder i en ringe men brugbar stand idet alderen tages i betragtning'.

'Gulvkonstruktionen er opbygget med et betonlag udlagt direkte på terræn'.

'Den skorsten der bruges til oliefyret, midt på facaden mod tagfladen mod nordøst, fremtræder med defekte fuger primært i de øverste 3-4 skifter. Samtidig ses, at tilfugning af zinkindskud på skorstenen mangler, men det skønnes at denne tilfugning altid har manglet.'

Som vist på Figur … var det også tilfældet før arbejdets start.

Ydervæggene er massive og efterfølgende isoleret indvendigt, og bortset fra vestgavlen er alle mure pudsede og malet/kalket adskillige gange (Hvis isolering ikke er udført korrekt med dampspærre etc., kan det i sig selv give anledning til revner på grund af kuldebroer og fugt).

Der er foretaget flere konstruktive ændringer såvel ude som inde, idet en dør i nordvestfacaden er blevet blændet (erstattet med vindue, se Figur …) og der er foretaget flere ændringer i ruminddeling og dørplaceringer indvendigt (Figur …).

Det er uklart hvornår førstesalen er inddraget til beboelse, og om dette har været årsag til, at der har måttet foretages understøtning af bjælker i stuen som vist på Figur ... Understøtningen er senere fjernet efter en større udskiftning af bjælker mm. så understøtningsforholdene over de nye vinduer og mure er blevet forsvarlige (Figur … og Figur …). Omfordeling af laster kan medføre revnedannelse i mur.

Skønsmandens beskrivelse af huset tilstand stemmer med fotos optaget før start af kloakeringsarbejdet. Husets alder taget i betragtning, ville en udskiftning af puds inde og ude have været nødvendig for at undgå gentagne reparationer af revner. Som en tommelfingerregel er det hensigtsmæssigt, at foretage en ompudsning ca. hvert 50-60 år, idet revnerne efter reparation altid gendannes.

Der er på billederne før kloakarbejdets start mange eksempler på revner, der er dækket ved oversmøring med nyt pudslag eller maling (Figur …).

3 Vurdering af revner vist på opstalter i skønserklæring

3.1 Generelt

Skønsmanden har optegnet revner på ejendommen svarende til vedlagte bilag ... Det er bemærkelsesværdigt, at der ikke er registreret revner på østgavlen, selv om disse tydeligvis var til stede før kloakarbejdets start, jf. Figur ...

I skønsrapporten anføres det endvidere:

'På vedlagte skitser (Figur … i … rapport)fremgår *de revner, der blev forevist under skønsforretningen som nye revner i forbindelse med kloakarbejderne i vejen.*

Sammenholdt med de fremsendte cd-rom fra begge advokater stemmer dette billede godt overens med de skader der er blevet konstateret inden og efter kloaksepareringen.

De fleste af de konstaterede revner er ganske hårfine men enkelte lidt større. Dog skønnes ingen revner at være større end max. 1 mm.

Stedvis ses udfald af fugemørtel i forbindelse med revners opståen, hvorfor disse ser større ud end de i virkeligheden er.'

Det er … vurdering, at samtlige revner kan henføres til
> husets alder,

>årligt vedligehold,

> forskellige konstruktive ændringer (nye døråbninger uden karmbeskyttelse, oplægning af nye remme over vinduer, blænding af dør i facade, ændring af skorstensåbning, ibrugtagning af første sal til beboelse, ændring af tagkonstruktion med hjælpespær til supplering af spær per 1,8 m)

> nedtrængen af fugt og vand ved facader og gavle i fundament og frostsprængning på grund af islinsedannelser ved længerevarende frost

> opfugtning af uhensigtsmæssig gulvkonstruktion (trægulv med laminatbelægning understøttet af bjælker udlagt direkte på jord med opklodsning af brædder; se evt. foto … fra 2011-05-05)

Det er bemærkelsesværdigt, at der ikke er rapporteret skader på østgavlen, der ligger tættest på kloakeringsarbejdet, ca. 5-7 m, mens de fleste skader observeret af skønsmanden findes på vestgavlen, der ligger 26,5 m fra det nærmeste arbejde i vejen.

Ifølge anerkendt internationale målinger *(Ground borne vibrations caused by mechanised construction works, TRL Report 429, (2000))* vil scrapers, dozers, dumpers og pladevibratorer ikke føre til skadelige vibrationer med afstande på 6-26 m fra kilden, jf. Figur … For kategori 1 bygninger, dvs. bevaringsværdige bygninger eller bygninger, der er sårbare overfor rystelser, er en grænseværdi på 3 mm/s den accepterede grænseværdi for skadevoldende vibrationer. Det fremgår af figuren, at det ikke er sandsynligt at grænseværdien overskrides for de aktuelle afstande til ejendommen.

Det er oplyst, at skadelidte har modsat sig, at entreprenøren opsatte accelerometre på ejendommens fundament, så det aktuelle vibrationsniveau under arbejdets udførelse kunne dokumenteres.

Skadelidte har klaget over gener fra vibrationer under arbejdets udførelse i 2011 og skønsmanden har anført (2012-08-03), at *'der til stadighed opstår rystelser i bygningen ved tung belastning på vejen'.* Som vist på Figur … opfatter mennesker vibrationer som ubehagelige langt før disse er skadelige for bygningerne. Vibrationerne har formentlig været i frekvensområdet 5-25 Hz.

Det er … vurdering at de skader (revner), der er markeret på opstalterne fra skønserklæringen (Figur …) ikke skyldes kloakeringsarbejdet. Revner er kosmetiske og har ingen konstruktiv betydning. Det kan ikke afvises, at eksisterende revner er blevet mere synlige på grund af (ikke skadevoldende) vibrationer grundet arbejdet og/eller passage af tung lastbilstrafik på vejen.

Det kan afvises, at revnerne på vestgavlen (nummer 15 til 23) kan have nogen som helst relation til det udførte kloakeringsarbejde på grund af den store afstand. Det er ikke umiddelbart klart, hvordan skønsmanden har kunnet registrere disse revner, da to store vandbeholdere dækker over disse. På fotos fra 2011-05-05 (se Figur …) burde revnerne 17, 18, 19, 23 og 22 være synlige, men kun nummer 23 kan ses på foto (Figur …).

På facade mod sydvest er revne 3 en revne fra 'skade fra gammel dør', der også kan ses på fotos før arbejdets start (…, hvor der også ses en del pudsreparationer; se også disse på … fra 2011-05-05). Det samme gælder revne 7 og revne 6, der er dækket af et tykt lag maling/puds (…). Revner over dobbeltvinduet, 4a til 4d kan ses før arbejdets start på … (se Figur …). Disse revner er klart blevet værre i forbindelse med arbejdet inde i stuen, med udskiftning af bjælker mm (se Figur …).

Revne 1, og revner der ikke er registreret af skønsmanden, kan ses på ...

På Figur … ses revne 11 og 12 før disse blev kradset ud for at tydeliggøre disse. Desuden ses andre revner ved yderdør, der er repareret.

På foto … ses revne 17 (delvis dækket af vandslange) mens revne 18 ikke kan skelnes.

3.3 Manglende varmeforsyning
Skadelidte har anført, at huset (2012-09-26) er uden ordentlig varmekilde grundet skaden (fra vej- kloakeringsarbejderne).

Skadelidte har imidlertid udført en omfattende ændring af til og fragang fra skorstenen (se Figur …), og generelt ændret på gulvkonstruktion (udgravning og støbning af betongulv pga. opfugtning af trægulv mod jord, vægge, døråbninger mm), så det er ikke muligt at vurdere hvad der er årsagen til svigt af varmeforsyning.

Det er imidlertid COWI klare opfattelse, at det ikke kan relateres til arbejdet med separatkloakeringen eller den efterfølgende retablering af vejen.
…
4 Konklusion

Efter gennemgang af alle dokumenter og billeder stillet til rådighed for COWI konkluderes det:

> Revnebilledet i huset (ud- og indvendigt) svarer til hvad der kan forventes af en ejendom fra 1880 med dårlig vedligeholdelsesstand og utidssvarende fundering af såvel fundamenter som gulve

> Uanset reparationer vil revner opstå igen medmindre det sikres, at der ikke tilføres vand til fundamenterne (dårlige eller helt manglende dræning omkring huset). I betragtning af at funderingen har fungeret, med kun kosmetiske revner til følge, i 140 år vil en dræning og sikring af at vand løber væk fra og ikke ind mod fundamentet formentlig være en tilstrækkelig sikring, idet huset er opvarmet.

> Det er ikke sandsynligt, at de registrerede revner skyldes separatkloakeringen og det tilhørende vejarbejde."

Ved brev af 8/12 2012 har klageren hertil bl.a. bemærket:

"'Skadelidte gav imidlertid ikke tilladelse'
reaktion
Dette er ikke korrekt, vi satte nogle betingelser som trekroner ikke kunne acceptere - bl.a. krævede trekroner at vi forlod ejendommen under besigtigelsen, dette mente vi ikke var rimeligt.

Side 3

Foto taget af … er taget efter arbejdets opstart og der er fusket med datoerne, bl.a. kan nævnes at, på det ene billede er vor traktor med kran afbilledet, dette kan ikke lade sig gøre, idet den ikke befandt sig på ejendommen i denne periode (1/3-11). Det kan samtidig nævnes at disse billeder er taget uden vor accept og tilstedeværelse, stik imod alle aftaler.

Side 5

'Huset er pudset undtagen vestgavlen'
reaktion
Vestgavl er pudset.
Figur … fejldateret.

Side 6
Figur …
Løst materiale er ikke fjernet af codan, men er udfaldet under arbejdet udført i vejen.

'som vist på figur 7 var det også tilfældet før arbejdets start'
reaktion
Der henvises til fejldateret billeder, som er taget efter opstart.

Side 7
Figur … fejldateret

Figur … Skader fra gammel dør, der er ikke tale om skade, men tale om en ældre konstruktion som ikke er blevet opdateret som forventet.

'(hvis isolering ikke er udført korrekt med dampspærre etc.)'
'**reaktion**
Der er tale om 100 % spekulation, idet … ikke har haft kontakt til ego. Det kan oplyses at alt isoleringsarbejde er udført fagmæssigt korrekt.

'og der er foretaget flere ændringer i rum inddeling og dørplacering indvendigt'
reaktion
Alle ændringer er udført efter skadernes opståen, dør i nordvestfacade er dog udskiftet i 2008.

Den omtalte væg i Figur …, væltede under udførelsen af Deres vejarbejde.
Den opmuring der ses ved indgang, er udført i forbindelse med isætning af dør med standardmål.

Side 8

'Det er uklart hvornår førstesalen er inddraget til beboelse og om dette har været årsag til, at der har måtte foretages understøtning af bjælker'

reaktion
Førstesalen har været benyttet til beboelse siden 1880.
Den omtalte understøttelse skyldes de rystelser der fremkom under arbejdet i vejen, gjorde at remmen over stuevindue gik fra hinanden i samlingen og derefter trykken på vinduerne, så de ikke kunne åbnes samt at de punkterede.

'understøtningen er fjernet efter en større udskiftning af bjælker'
reaktion
Der er ikke sket udskiftning af bjælker, der er oplagt ekstra bærebjælker samt ekstra remme.

'omfordeling af laster kan medføre revnedannelse i mur'
reaktion
det skal nævnes at montering af ekstra bjælker er sket **efter** skadernes opståen, og evt. omfordeling af laster er sket til indervæg, efter rådføring med håndværker og bygningsingeniør. Denne omfordeling har ikke givet flere revner.

Side 9

Figur … 'Eksempel på dækning af revner og eksisterende revner før arbejdets start'
reaktion
De omtalte billeder er efter de første skaders indtræden, og der er ikke tale om dækning af revner, men derimod tale om pudse arbejde udført ved montering af vinduer i 1999.
Det skal samtidig nævnes at huset er 140 år gammelt, så huset er blevet pudset og kalket en del gange i gennem tiden.

3.1 'det er bemærkelsesværdigt, at der ikke er registreret revner på østgavlen'
reaktion
I skønsrapporten er kun registreret revner som direkte kan henføres til arbejdets udførelse.
Endvidere bør man bemærke, at rystelser ikke har begrænset skadesområde, hvilket kan bevidnes fra mange tidligere sager.

Side 10
'det er … vurdering'
'- husets alder' - **reaktion**
huset er 140 år gammelt og skaderne var der ikke før opstart, hvilket kan og er bevidnet ved før og efter fotos.

'-dårligt vedligehold' - **reaktion**
huset var ikke dårligt vedligeholdt, men skånsomt renoveret af respekt for huset og dets historie. Der er benyttet konsulenter fra … til arbejdet.

'-forskellige konstruktive ændringer' - **reaktion**
alle de omtalte ændringer er foretaget efter hændelsestidspunktet.

'-frost' - **reaktion**
der kan ikke være tale om skader efter frost i dette hændelsen indtraf i marts til maj. Samt codan har selv udtalt at skaderne ikke var tilstede ved arbejdets opstart (skriftligt bevis).

-opfugtning af uhensigtsmæssigt gulvkonstruktion' - **reaktion** Det kan nævnes at da det omtalte gulv blev lavet, blev det udført efter tidens byggemetoder. Samt der er ikke sket opfugtning i vægge, dette er ren spekulation fra cowi side, idet de ikke har haft kontakt til ego eller set omtalte arbejde.

13. 81.661

Side 10
' opfatter mennesker vibrationer som ubehagelige langt før disse er skadelige'
reaktion
Rystelserne er videodokumenteret samt bevidnet af medarbejdere fra ..., samt rystelserne var så kraftige at der eksploderede vinflasker i køkkenet.

Side 11

… vurdering - **reaktion**
det kan nævnes at det er dokumenteret og accepteret af skadevolder, at skaderne ikke var tilstedet ved arbejdets opstart.

Side 12

Vedr.: kommentarer til figur …, bør det nævnes, at omtalte vandbeholdere var fjernet ved syn og skøn.

' på facade mod sydvest er..'
reaktion
Revne tre er ikke en skade fra gammel dør, men en revne igennem opmuring udført ved isætning af vindue.
Pudsearbejdet er som nævnt udført i 1999 ved udskiftning af vinduer, der henvises samtidig til billeder som er taget efter arbejdets udførelse. Revnerne er ikke blevet i værre i forbindelse med ilægning af ekstra bjælker, idet dette er sket efter revnernes indtruffen.

Revne 1 registreret af skønsmand er ikke tilstedet på nogen billeder før arbejdets igangsætning, bekræftet til møde af codan.

Figur … er fejldateret. Side 13

Figur … omtalte revner er ikke kradset ud, men der er tale om udfald af mørtel grundet rystelser.

Revne … er ikke dækket af vandslange

3.3 'omfattende ændring'
reaktion
Alle ændringer er sket efter hændelsestidspunktet.

Konklusion

'dårligt vedligehold' - **reaktion**
Huset var ikke dårligt vedligeholdt før opstart af arbejde.
'dræning' **reaktion**
Viser … manglende viden om denne type af ejendomme, idet en dræning langs et syld fundament vil udtørre lerlaget, hvori sylden er sat og derved skabe store sætningsskader.

Jeg har sjældent set en så uprofessionel og fejlagtig rapport som denne udført af ... Jeg må henvise til syn & skønsrapport, som er bestilt og leveret af/til Retten i ... Denne er udført af …Rådgiv. Ing. … - Rettens sags Nr. …
Endvidere bedes man bemærke, at datoerne på flere billeder er manipuleret og derfor ikke kan benyttes som lovligt bevismateriale."

14. 81.661

Nævnet har gennemset fotos af revnedannelserne mv.

Af forsikringsbetingelserne fremgår bl.a.:

"**1.7 Anden pludselig skade**
1.7.1 Forsikringen dækker
en pludseligt opstået skade, der ikke er nævnt i de foregående dækninger eller undtagelser. Ved en pludseligt opstået skade forstås en skade, hvor både skadens årsag og skadens virkning er øjeblikkelig og uventet. Årsag og virkning skal altså ske samtidigt og ikke over et tidsrum, som fx vandskade forårsaget af dryp eller udsivning. Revnedannelse eller afskalninger på grund af frost, bygningens sætning eller rystelser fra trafik regnes ikke som pludselige skader.

1.7.2 Forsikringen dækker ikke
- skader, der er sket ved almindelig brug, fx stænk eller spild af fødevarer og væsker
- skader, der er forvoldt af dyr
- skader, der er forvoldt ved grov uagtsomhed."

Nævnet udtaler:

Nævnet bemærker indledningsvis, at det falder uden for nævnets kompetence at tage stilling til, om klageren som eventuel skadelidt har krav på dækning fra den af entreprenøren tegnede erhvervsansvarsforsikring i Codan Forsikring A/S. Nævnet kan derfor ikke afgøre dette spørgsmål.

Nævnet finder, at det foreliggende grundlag ikke giver holdepunkter for at fastslå, at der er dækning for skaderne på klagerens husforsikring. Det er dog ikke dermed udelukket, at bevisførelsen under en retssag kan føre til et andet resultat.

Med det forbehold

b e s t e m m e s :

Klageren får ikke medhold.

Poul Sørensen